

Barn- och utbildningsnämnden

Förskolans lokalförsörjning 2020-2030

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden föreslås besluta

- att förskolans lokalförsörjningsplan, FÖRLOK 2016, revideras utifrån nu aktuell befolkningsprognos,
- att föreslagen lokalförsörjningsplan antas, innebärande att förskolan minskas med 136 platser under perioden 2021-2026 enligt nedan:
 - Centralorten: -66 platser
 - Ekenässjön/Björköby: -20 platser
 - Holsby: -20 platser
 - Landsbro/Myresjö: -30 platser

Sammanfattning av ärendet

Förskolans lokalförsörjningsplan (FÖRLOK) togs fram 2016 och beskriver antalet platser i respektive geografiskt förskoleområde som bör planeras mot utifrån befolkningsprognosen.

Under våren 2020 har en ny befolkningsprognos tagits fram. Prognosen utgår från en noll-version, dvs. att befolkningen i kommunen kommer att ligga på samma nivå under prognosåren som i dagsläget. Det innebär att antalet barn i förskoleåldern minskar i relation till tidigare prognos, vilket påverkar behovet av antalet förskoleplatser och att tidigare lokalförsörjningsplan behöver revideras.

Ärendets beslutsunderlag

Lokalförsörjning 2020, förskola.

Bakgrund, utredning och beredning av ärendet

Förskolans nuvarande lokalförsörjningsplan utgår från befolkningsprognos 2016. Under innevarande år, 2020, har en ny befolkningsprognos tagits fram, vilken visar att antalet folkbokförda barn i förskoleåldern är 155 färre år 2025 än vad föregående prognos

visade. I relation till prognosen 2016 visas följande skillnader fördelat i förskolan nio geografiska förskoleområden:

- Södra centralorten -41
- Västra centralorten +4
- Östra centralorten +5
- Ekenässjön/Björköby -38
- Holsby -23
- Korsberga -35
- Kvillsfors -13
- Landsbro/Myresjö +4
- Nye -18

Utvecklingen i befolkningsstatistiken för åren 2025-2030 visar en fortsatt negativ trend. Detta innebär att tidigare lokalförsörjningsplan behöver revideras och anpassas till nuvarande framtidsutsikt.

Föreslagen lokalförsörjningsplan bygger på att det behöver finnas en marginal av platser för att täcka eventuellt högre behov än beräknat samt möjlighet att göra en mjuk avveckling av befintliga förskolor. Bedömningen av antalet platser i centralorten utgår även från att södra och västra förskoleområdet har gemensamt upptagningsområde och bedöms därför kunna tillgodose behov i båda områdena.

Asylsökande barn ingår ej i befolkningsstatistiken, vilket bör förhållas till i bedömning av behovet av antalet platser. Antalet platser i enskild regi uppgår sammantaget till 128. Om en verksamhet i enskild regi upphör, övergår ansvaret till kommunen att erbjuda platser, vilket också innebär att det bör finnas marginal i antalet platser.

Anpassning till barn- och utbildningsnämndens ambition att barngrupperna i genomsnitt ska uppgå till 15 barn/grupp har ej beaktats. Denna politiska ambitionsnivå bör diskuteras i vilken utsträckning den ska påverka antalet platser.

Förskolans lokalbehov måste följas kontinuerligt och lokalförsörjningsplanen anpassas om behovet av platser i förskolan ökar/minskar i relation till upprättad prognos.

Befolkningsprognosen har inte tagit hänsyn till planerad projektering av bostadsområde i Norget/Madhagen. Därför har dess konsekvenser när det gäller behovet av platser i förskolan ej beaktats. I området planeras för 300-500 hushåll. Det är osäkert hur detta område kommer att påverka behovet av antal platser i centralorten och i övriga delar av kommunen.

Sammanfattning av förskolans lokalförsörjningsplan 2020-2030

År	Förändring planerad/föreslagen
2021	<ul style="list-style-type: none">• Nya Tomasgården startar• Östanskog (-28) och Tallbacken (-31) avvecklas. Ingår i Nya Tomasgården• Forngårdens förskola avvecklas (-15)
2022	<ul style="list-style-type: none">• Ny förskola Himlabackarna• Esplanaden (-34) och Bäckagården (-35) avvecklas• Paviljong Skogsbacken avvecklas (-20)• Bollens förskola avvecklas (-26)• Paviljong Holsby avvecklas (-20)
2023	<ul style="list-style-type: none">• Ny förskola Södra centralorten• Paviljonger Stensåkra (-25) avvecklas. Ingår i ny förskola Södra centralorten• Tomaslundens förskola avvecklas (-34) (Heimstaden). Ingår i ny förskola Södra centralorten.• En paviljong Korsberga avvecklas (-20)• En paviljong Korsberga permanentas tillsammans med ombyggnation för bufféserving/torg.
2024	<ul style="list-style-type: none">• -
2025	<ul style="list-style-type: none">• Ny förskola Sjukhusparken• Häggska (-35), Smedjan (-32) (Withalabostäder) och Kvarnens paviljonger (-40) avvecklas. Ingår i ny förskola Sjukhusparken
2026	<ul style="list-style-type: none">• Landsbro Boställevägen avvecklas (-30). Alternativt utökas Brobygränd med ytterligare en avdelning under prognostiden, vilket möjliggör en tidigare avveckling av Boställevägen.

Förvaltningens ståndpunkt

Det är en stor utmaning att göra långsiktigt hållbara prognoser över antalet barn i förskoleåldern och att bedöma behovet av förskoleplatser. Historiskt sett har det långsiktiga perspektivet saknats, vilket har resulterat i att ökat behov av förskoleplatser har fått lösas akut och ofta genom att ta i anspråk icke ändamålsenliga lokaler.

Antalet platser i förskolan bör därför planeras så att behovet kan tillgodoses långsiktigt. Genom att forma enheter med en storlek som klarar såväl upp- och nergångar av behov, blir förskolans organisation mer robust, långsiktigt hållbar och undviker tillfälliga lösningar av akut karaktär.

En viktig faktor för barns och elevers skolframgång är att sammansättningen av barn- och elevgrupper är blandade så att barn med olika bakgrunder möts. Förskolorna i södra centralorten, Stensåkra och Bäckseda förskolor, har idag i hög utsträckning homogena grupper. De flesta barn vid Stensåkra förskola har utländsk bakgrund och ett annat modersmål än svenska, medan barnen vid Bäckseda förskola främst har svenska som modersmål. En ny förskola i området bör därför placeras så att barn från båda områdena kan attraheras och därmed bidra till barngruppers sammansättning med barn från olika bakgrunder i samtliga tre förskolor.

Ekonomi/finansiering

Enligt Vetlanda kommuns översiktsplan ska kommunen ha skolmiljöer som är tillgängliga för alla och anpassade för modern undervisning. Lokalerna ska utnyttjas effektivt, så att lokalkostnaden per elev blir så låg som möjligt. Strategier för att uppnå detta är att förskolor ska byggas där det är möjligt att få en flexibel verksamhet som bättre klarar att hantera en ökad och minskad efterfrågan inom barnomsorgen. Lokalerna ska även utnyttjas effektivare för att frigöra resurser till kärnverksamheten och konsekvenser för förskola, fritidshem och skola när nya bostadsområden planeras ska beaktas (Översiktsplan Vetlanda kommun).

Föreslagen lokalförsörjningsplan innebär en effektivisering av flera av de verksamheter som en förskola är beroende av. En större enhet genererar flera stordriftsfördelar, utan att för den skull göra avkall på kvaliteten. Såväl förskolans egen bemanning, som bemanning inom måltids-, lokalvård-, vaktmästeri- organisationerna samt fastighetsskötsel kan användas mer effektivt och bidra till minskade kostnader för kommunen totalt sett.

Större enheter har även ökad möjlighet att anpassa när behovet av förskoleplatser förändras utan att det får drastiska konsekvenser, oavsett om det gäller utökning eller minskning av platser.

En avveckling av inhyrda paviljonger till förmån för permanenta förskolelokaler innebär på lång sikt en kostnadsminskning.

Prövning av barnets bästa

För att säkerställa barns rättigheter och därmed inta ett barnperspektiv ska barnkonsekvensanalyser genomföras inför beslut och förändringar som rör barn i enlighet med gällande lagstiftning.

Barnkonsekvensanalys är ett verktyg för att systematiskt omsätta och synliggöra barns rättigheter i barn- och utbildningsförvaltningens planerings- och beslutsprocesser.

Barnkonsekvensanalysen ska beakta och beskriva barnens bästa samt behov i förhållande till andra intressen.

I aktuellt ärende är framför allt Skollagen (2010:800) och Läroplan för förskolan (Lpfö 18) tillämpliga som styrande dokument. Vid sidan av dessa finns även lokalt stödjande dokument att ta hänsyn till som t.ex. Vetlanda kommuns översiktsplan samt Funktionsprogram förskola.

Utifrån nämnda styrande och stödjande dokument är följande aspekter viktiga att beakta utifrån ett barnperspektiv:

- Större förskoleenheter prioritas framför mindre.
- Större personalgrupp och högre kompetens.
- Kontinuitet i bemanning och i personalgruppen.
- Barn med olika erfarenheter och bakgrunder möts i en större förskola.
- Förskolor planeras så nära barnets hem som möjligt.

Aspekt	Positiva effekter	Negativa effekter	Åtgärd
Större förskoleenheter prioriteras framför mindre.	<ul style="list-style-type: none"> Förskolans lokaler och utemiljöer är moderna, säkra, trygga och hälsosamma för barn att vistas i. Lärmiljöerna är utformade för att stimulera barns lek, utveckling och lärande och erbjuder en hög variation av såväl material som olika lärmiljöer. Förskolans pedagogiska ledarskap underlättas då antalet enheter inom ansvaret minskas, vilket bidrar till högre likvärdighet och ökad kvalitet. 	<ul style="list-style-type: none"> Större enheter kan av barn och vårdnadshavare upplevas bidra till bristande trygghet och överblickbarhet. Barn får flytta från sin invanda förskola och finna sig tillrätta i nya miljöer. 	<ul style="list-style-type: none"> Varje barngrupp har egen tillhörighet i lokalerna och nära kontakt med sina pedagoger. I utbildningen tas hänsyn till att organisera undervisningen på ett sätt som barnen och deras vårdnadshavare känner sig trygga med. Övergången till ny förskola sker med god planering och förberedelse så att barns behov av trygghet tillgodoses.
Större personalgrupp och högre kompetens.	<ul style="list-style-type: none"> Hög kompetens i personalgruppen är den enskilt viktigaste faktorn för en god undervisningskvalitet, där varje barns förutsättningar och erfarenheter beaktas vid planering och genomförande av undervisningen. Ökad tillgång till legitimerade förskollärare med ansvar för 		

Aspekt	Positiva effekter	Negativa effekter	Åtgärd
	<p>planering och genomförande av undervisningen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genom att minska antalet enheter är det möjligt att förtäta andelen förskollärare vid varje enhet. • Ökad tillgång till specialpedagogisk resurs som ökar förutsättningarna för arbetslagen att kunna möta varje barns behov. • Större enheter blir inte lika sårbara vid ordinarie personals frånvaro, vilket innebär att behovet av tillfälliga korttidsvikarier minskar. Barn möter vuxna som de redan känner och som har kunskap om de rutiner och arbetssätt som barnen är vana vid. 		
Barn med olika erfarenheter och bakgrunder möts.	<ul style="list-style-type: none"> • Barn har olika förutsättningar och erfarenheter. Genom att barngruppernas sammansättning ser olika ut, bidrar det positivt till 		

Aspekt	Positiva effekter	Negativa effekter	Åtgärd
	<p>förskolans grundläggande värden om allas lika värde.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Framför allt gäller det för barn med annan språklig bakgrund, som lättare lär sig svenska i ett sammanhang där de ges möjlighet att utveckla sitt modersmål parallellt med svenska. 		
Förskolor planeras så nära barnets hem som möjligt.	<ul style="list-style-type: none"> • Genom att barn från samma område möts i förskolan, underlättas kamratkontakter även på fritiden. • Övergång till förskoleklass, skola och fritidshem underlättas av närhet till mottagande skola. • Gångavstånd mellan hem och förskola. 		

Ingela Nyberg
Verksamhetschef förskola